

CRNA GORA
UPRAVA ZA ŠUME

**IZVJEŠTAJ O ZDRAVSTVENOM STANJU ŠUMA U
2020.GODINI**

Pljevlja, 2021. godine

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je, u skladu sa Programom rada Vlade za 2021. godinu i u skladu sa članom 48 Zakona o šumama („Službeni list CG“, br. 74/10 i 47/15) izradilo Izvještaj o zdravstvenom stanju šuma za 2020. godinu, na osnovu podataka iz izvještaja područnih jedinica Uprave za šume i podataka o praćenju zdravstvenog stanja šuma u Crnoj Gori prema programu ICP (Međunarodni kooperacioni program za praćenje stanja šuma Evrope), i isti dostavlja Vladi na razmatranje i usvajanje.

I Zdravstveno stanje šuma i održivo gazdovanje šumama

Praćenje zdravstvenog stanja šuma kroz sistem zaštite šuma, u cilju održivog gazdovanja šumama u državnom vlasništvu sa kojima gazduje Uprava za šume, usmjereno je na spriječavanje pojava bespravnih sječa, zaštitu šuma od biljnih bolesti i štetočina i zaštitu šuma od požara. Zaštita šuma podrazumijeva zaštitu od abiotičkih faktora, atmosferskih taloga (kiša, snijeg, inje, led i grad), šumskih požara i biotičkih faktora: gljiva, bakterija koje prouzrokuju bolesti na šumskom drveću (fitopatogene bakterije), parazita i poluparazitskih biljaka, štetnih šumskih insekata, štetnih glodara, domaćih životinja, i na kraju negativnih antropogenih uticaja.

Od mjera zaštite protiv navedenih abiotičkih faktora najznačajnije aktivnosti su doznaka, sječa i brzo izvlačenje iz šume stabala koja su oštećena od abiotičkih faktora i te mjere imaju za cilj spriječavanje sekundarnih bolesti od štetnih insekata. Zaštita šuma od biljnih bolesti i štetočina vrši se u skladu sa zakonskim propisima, godišnjim planovima i dugoročnim programom saradnje sa Biotehničkim fakultetom i Institutom za šumarstvo A.D. u Podgorici.

Nesumnjivo da najviše štete u šumama nastaje kao posljedica požara, a nakon toga su štete koje nastaju kao posljedica nerealizacije planskih dokumenata. Gazdovanje šumama, ukoliko se ne vodi računa o mjerama koje zaštita preporučuje (pretjerano prosvjetljavanje sastojina, neodgovarajuća obnova (uklanjanje stabala koja nijesu iskoristila svoj proizvodni potencijal, zanemarivanje stabala budućnosti, nedovoljno vođenje računa o stabilnosti sastojina, zdravstvenom stanju i vitalnosti) izbjegle bi se greške koje vode u šumsko-uzgojne neuspjehe sa posljedicama populaciono-ekološke degradacije. Ove posljedice, kao i kod šteta nastalih usljed šumskih požara, ne mogu se sanirati i za nekoliko decenija. Ovo je naročito važno i u kontekstu uzročno posljedične veze - zdravstvenog stanja šuma i unaprijeđenja opšte otpornosti i produktivnosti šuma i posljedica klimatskih promjena.

1. Zaštita šuma od uticaja štetnih insekata

U okviru zaštite šuma, u cilju praćenja brojnosti štetnih insekata, Uprava za šume je na brojnim lokalitetima postavila feromonske klopke i feromonske preparate za utvrđivanje brojnosti. Klopke su postavljene u područnim jedinicama: Pljevlja, Žabljak, Plužine, Bijelo Polje, Berane, Rožaje, Mojkovac, Plav, Gusinje, Nikšić, Andrijevića i Šavnik.

Pored kontrole i preduzimanja mjera protiv štetnih organizama poznatih u šumarskoj praksi Crne Gore, vršio se još i monitoring nad štetnim organizmima, posebno rizičnim za zdravlje bilja u listopadnim i četinarskim šumama. Na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja svake godine se sprovode posebni nadzori i monitoring nad štetnim organizmima posebno rizičnim za zdravlje drveća.

2.1. Pojava potkornjaka

Zaštita šuma od štetnih insekata u 2020. godini sprovodila se kroz preduzimanje mjera zaštite protiv malog šestozubog smrčevog potkornjaka (*Pityogenes chalcographus*), velikog osmozubog smrčevog potkornjaka (*Ips typographus* L.), krivozubog jelinog potkornjaka (*Pityokteines curvidens*), šestozubog borovog potkornjaka (*Ips sexdentatus*) i trozubog borovog potkornjaka (*Ips acuminatus*). Svake godine se nabavljaju feromonske klopke i feromonski preparati za sve područne jedinice, utvrđuje brojnost tih štetnih insekata i intenzitet napada sa ciljem blagovremenog otkrivanja gradacije sipaca potkornjaka. Kontrola brojnosti potkornjaka svodila se na postavljanje klopki i preparata na najugroženijim mjestima i redovno se evidentirao broj klopke, datum postavljanja feromonskog preparata i njihova zamjena i broj ulovljenih potkornjaka. U šumama u državnom vlasništvu ukupno je postavljeno 302 klopke, gdje vizuelni simptomi ukazuju na prisutnost i povećanu brojnost i to: 138 u područnoj jedinici Pljevlja, gdje je intenzitet napada najveći, posebno u gazdinskoj jedinici "Ljubišnja".

U cilju rješavanja problema sušenja šuma u gazdinskoj jedinici "Ljubišnja", koji je nastao kao rezultat dugogodišnjeg neblagovremenog uklanjanja sanitara, što je prouzrokovalo invazije napada potkornjaka, koji je u nekim situacijama sekundarni, a sada i primarni uzročnik sušenja stabala smrče i jelehitno se pristupilo postavljanju dodatnih 69 feromonskih klopki u ovoj gazdinskoj jedinici, tri na stovarištima drvnih sortimenata, vodeći računa o pravilnom izboru lokacije (postavljene su klopke na svim uočenim potencijalnim žarištima), rasporedu, redovnom evidentiranju i izvještavanju o ulovu potkornjaka. Kao rezultat ovih aktivnosti, u gazdinskoj jedinici "Ljubišnja" stanje šuma u 2020. godini je na znatno boljem nivou, što ne isključuje nastavak preuzetih aktivnosti u tom pravcu.

Dodatne feromonske klopke su postavljene i u ostalim područnim jedinicama, gdje je bilo neophodno. Kontrolom i prebrojavanjem broja ulovljenih imaga tokom 2020. godine, može se zaključiti da su potkornjaci, u zavisnosti od lokaliteta bili aktivni od početka maja do početka oktobra, kao i da je cijeneći registrovani broj ulovljenih imaga intenzitet napada ocijenjen kao slab. Blagovremenim postavljanjem feromonskih klopki i praćenjem brojnosti može se spriječiti pojava gradacije i znatno redukovati brojnost (od 30 do 80%).

1.2. Pojava borovog litijaša (*Thaumtopoea pityocampa*)

I tokom 2020. godine u južnom dijelu Crne Gore uočene su na granama stabala Crnog bora bijela gnijezda borovog litijaša. U toku proljeća realizovane su planirane aktivnosti na uništavanju i spriječavanju razvoja larvi tog štetnog insekta na ukupnoj površini od 498.00 ha.

Suzbijanje borovog litijaša vršeno je mehaničkom metodom sasijecanjem i spaljivanjem grančica na kojima se nalazio gundelj (gusjenično gnijezdo borovog litijaša). Prilikom uklanjanja ove štetočine posebno se obratila pažnja na kulture pored magistralnih puteva i turističkih objekata, tamo gdje šume imaju turističko pejzažni značaj.

2. Zaštita šuma od šumskih požara

Saglasno odredbama Zakona o šumama i Zakona o zaštiti i spašavanju, Uprava za šume je izradila detaljne Planove zaštite šuma od požara za 2020. godinu, za svaku područnu jedinicu posebno i sa detaljnim kartografskim prikazom po kategorijama ugroženosti. Planovi i karte u elektronskoj formi dostavljene su Ministarstvu unutrašnjih poslova - Sektoru za vanredne situacije.

U vremenu povećane opasnosti od požara, Uprava za šume je uspostavljala stalna dežurstva [0-24h] i prijem informacija o vremenu nastanka požara, lokaciji, intezitetu požara, površini, procjenu širenja požara, kao i mogućnosti lokalizovanja nastalog požara. Dežurni službenik je bio u obavezi da dobijene podatke unese u knjigu, da bez odlaganja obavijesti opštinsku službu zaštite i spasavanja, MUP, kao i koncesionare i korisnike šuma. Ugovorom o koncesijama je pored ostalog predviđeno da koncesionari imaju obavezu stalnog uspostavljanja šumskog reda, održavanja lokalnih puteva i traktorskih vlaka i angažovanja na gašenju požara.

Ugovorom o koncesijama na period od 30 godina, bivši najveći koncesionar "Vektra Jakić" iz Pljevalja, imao je obavezu organizovanja zaštite šuma od požara. Zbog nepoštovanja obaveza iz Ugovora, između ostalog i na zaštiti šuma od požara, ovaj Ugovor je raskinut.

Poseban problem u realizaciji sprovođenja obaveza utvrđenih Zakonom su:

- preventivno uzgojne mjere: njega sastojina i pravovremeno prorijeđivanje sastojina;
 - izgradnja vodozahvata, protivpožarnih puteva, protivpožarnih pruga;
 - angažovanje povremene radne snage [osmatrača požara];
 - obezbjeđenje sredstava za troškove gašenja požara [cistjerne, traktori, buldožeri...];
 - obezbjeđenje sredstava za nabavku opreme za gašenje [naprtnjače, mlatilice, lopate,...];
- Sredstva za prethodno navedene aktivnosti i namjene bila su djelimično odobrena Budžetom za 2020. godinu. U toku 2020. godine, kupljeno je novih 30 komada naprtnjača, za potrebe gašenja požara koji se desio u područnoj jedinici Rožaje.

Pored prethodno navedenih aktivnosti potrebna je podrška i saradnja sa drugim privrednim subjektima [Elektroprivreda Crne Gore, Pošta Crne Gore, JP putevi, i dr.] u skladu sa zakonom i zakonom propisanim mjerama.

Požari u državnim šumama

Područna jedinica	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena drvna zapremina (m ³)	Opožarene kulture	Šteta (€)	Troškovi gašenja
Pljevlja	381.66	31	0.00	0	303.00	0.00
Rožaje	160.37	14	29177.55	0	1270390.00	0.00
Berane	20.00	2	0.00	0	0.00	0.00
Plav	0.00	0	0.00	0	0.00	0.00
Bijelo Polje	820.00	28	0.00	0	0.00	0.00
Žabljak	0.00	0	0.00	0	0.00	0.00
Kolašin	254.40	15	3000.00	0	0.00	0.00
Andrijevica	2.00	2	0.00	0	0.00	0.00
Plužine	88.00	8	0.00	0	0.00	0.00
Šavnik	7.00	4	0.00	0	0.00	0.00
Danilovgrad	470.00	5	3135.00	0	42597.00	1000.00
Podgorica	18.00	3	107.00	0	0.00	0.00
Nikšić	193.00	16	560.00	0	15050.00	0.00
Mojkovac	14.00	4	0.00	0	0.00	0.00
Kotor	50.00	2	30.00	0	326.70	0.00
Petnjica	18.50	8	0.00	0	0.00	0.00

Gusinje	0.66	4	0.00	0	0.00	20.00
Ukupno	2497.59	146	36009.55		1328666.70	1020.00

Požari u privatnim šumama

Područna jedinica	Opožarena površina (ha)	Broj požara	Opožarena drvena zapremina (m ³)	Opožarene kuture (sadnice)	Šteta (€)	Troškovi gašenja
Pljevlja	143.00	5	0.00	0	0.00	0.00
Rožaje	21.82	4	2250.00	0	97965.00	0.00
Berane	4.00	1	0.00	0	0.00	0.00
Plav	50.00	1	0.00	0	0.00	0.00
Bijelo Polje	467.00	8	0.00	0	0.00	0.00
Žabljak	6.00	2	0.00	0	0.00	0.00
Kolašin	347.87	17	0.00	0	0.00	0.00
Andrijevica	3.90	5	0.00	0	0.00	0.00
Plužine	13.00	6	0.00	0	0.00	0.00
Šavnik	374.00	8	0.00	0	0.00	0.00
Danilovgrad	574.00	4	757.00	0	8239.00	200.00
Podgorica	0.00	0	0.00	0	0.00	0.00
Nikšić	135.00	11	0.00	0	0.00	0.00
Mojkovac	4.00	1	0.00	0	0.00	0.00
Kotor	0.00	0	0.00	0	0.00	0.00
Petnjica	0.00	0	0.00	0	0.00	0.00
Gusinje	2.50	1	0.00	0	0.00	0.00
Ukupno	2146.09	74	3007.00	0	106204.00	200.00

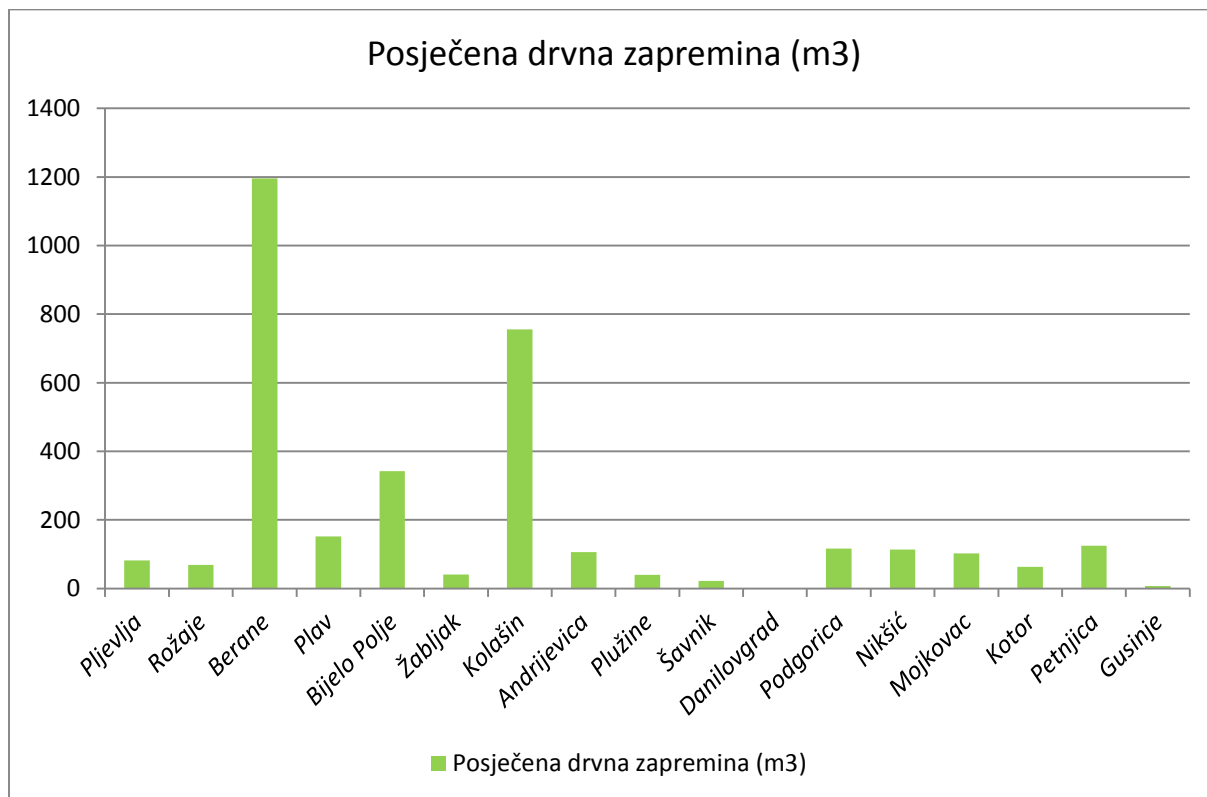
Procenat opožarene površine u odnosu	
Na ukupnu površinu šume	Interpretacija
1 – 1,5%	Štete u granicama normale
1,6 – 3%	Teške posljedice
3,1 – 5%	Vrlo teške posljedice
više od 5%	Katastrofalne posljedice

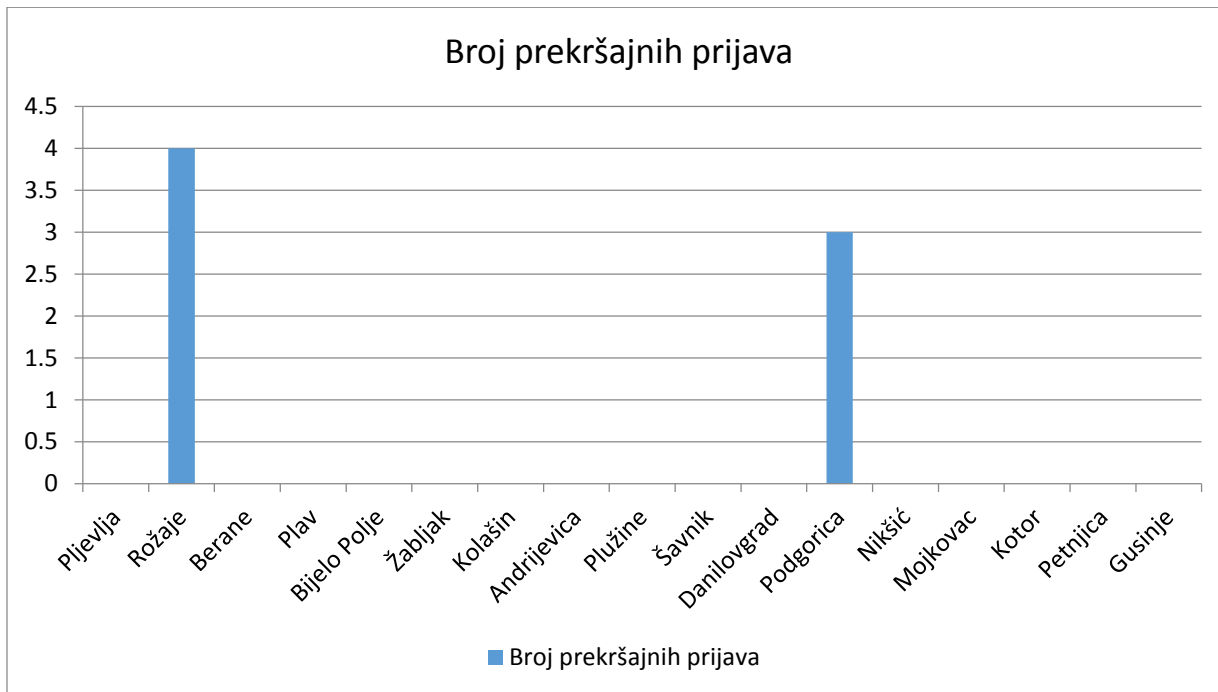
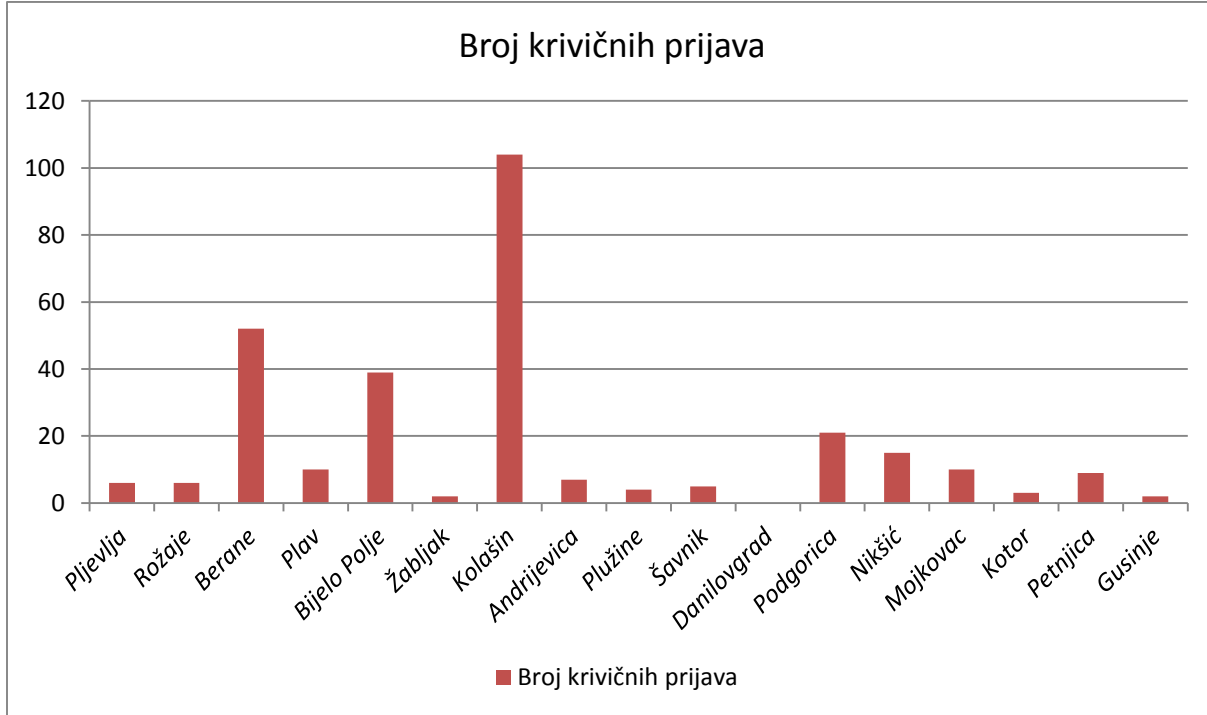
Udio površine pod šumom zahvaćene požarima u Crnoj Gori u 2020. godini iznosi 0,64 %. Za zemlje Sredozemlja, u koje spada i Crna Gora, smatra se da je procenat opožarene površine od 1% do 1,5% u odnosu na ukupnu površinu pod šumama u granicama normale.

II Bespravne sječe i uzurpacije

5. Bespravne sječe u državnim šumama za 2020. godinu

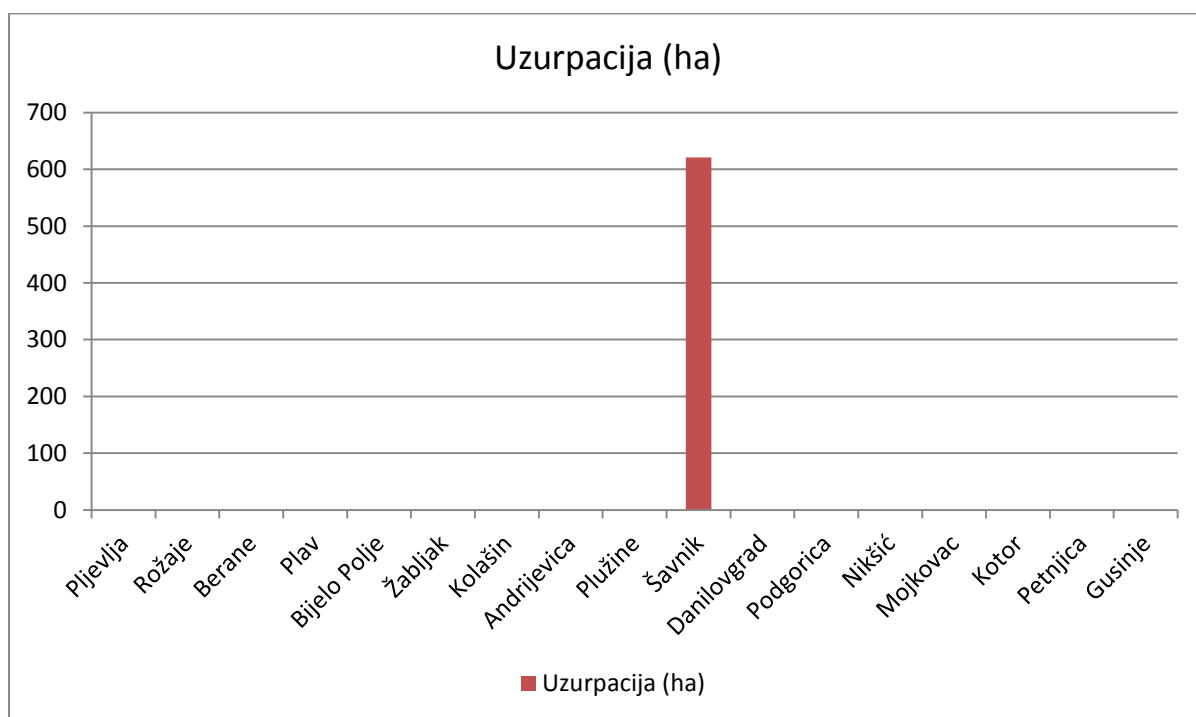
Područna jedinica	Broj krivičnih prijava	Broj prekršajnih prijava	Posječena drvena zapremina (m ³)	Zaplijenjena drvena masa (m ³)
Pljevlja	6	0	81.52	44.53
Rožaje	6	4	68.66	0
Berane	52	0	1.196.27	0
Plav	10	0	151.88	5.40
Bijelo Polje	39	0	342.51	0
Žabljak	2	0	40.48	0
Kolašin	104	0	755.93	163.58
Andrijevica	7	0	106.14	4.00
Plužine	4	0	40.13	32.22
Šavnik	5	0	22.08	14.87
Danilovgrad	0	0	0	0
Podgorica	21	3	116.27	0
Nikšić	15	0	113.25	23.84
Mojkovac	10	0	101.99	0
Kotor	3	0	63.43	0
Petnjica	9	0	124.69	28.97
Gusinje	2	0	7.61	2.89
Ukupno:	295	7	3.332.84	320.30

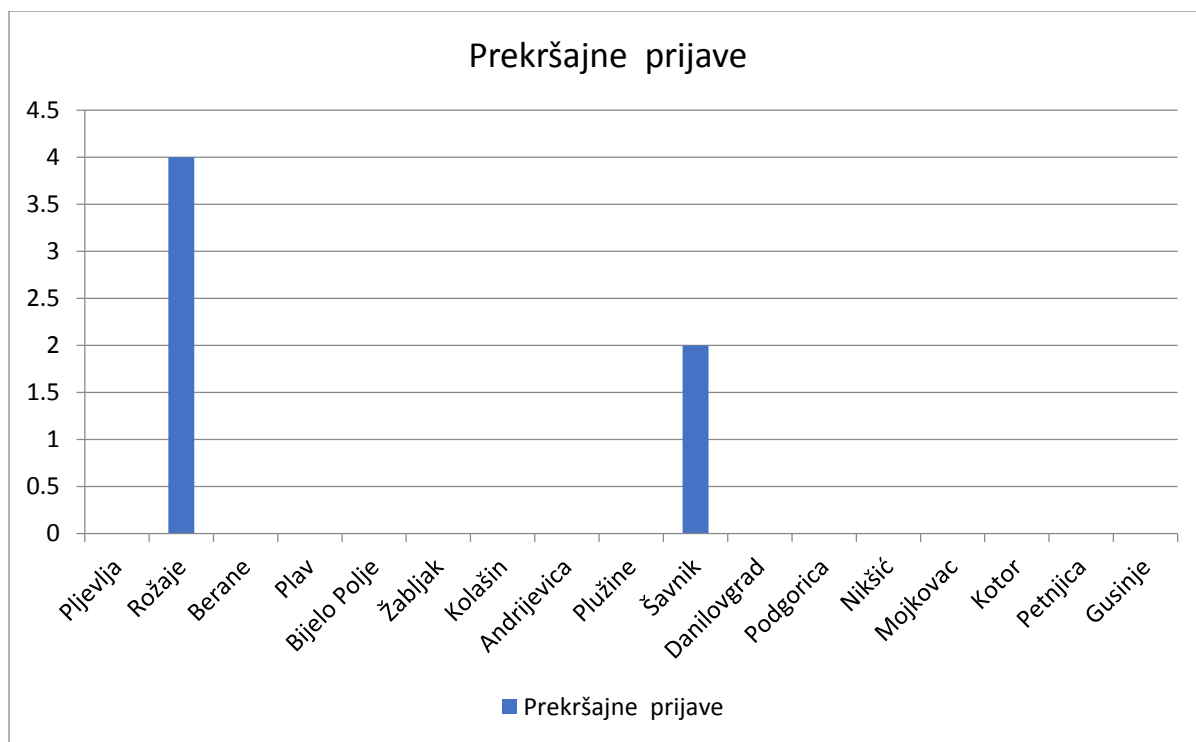

6. Uzurpacije u 2020. godini

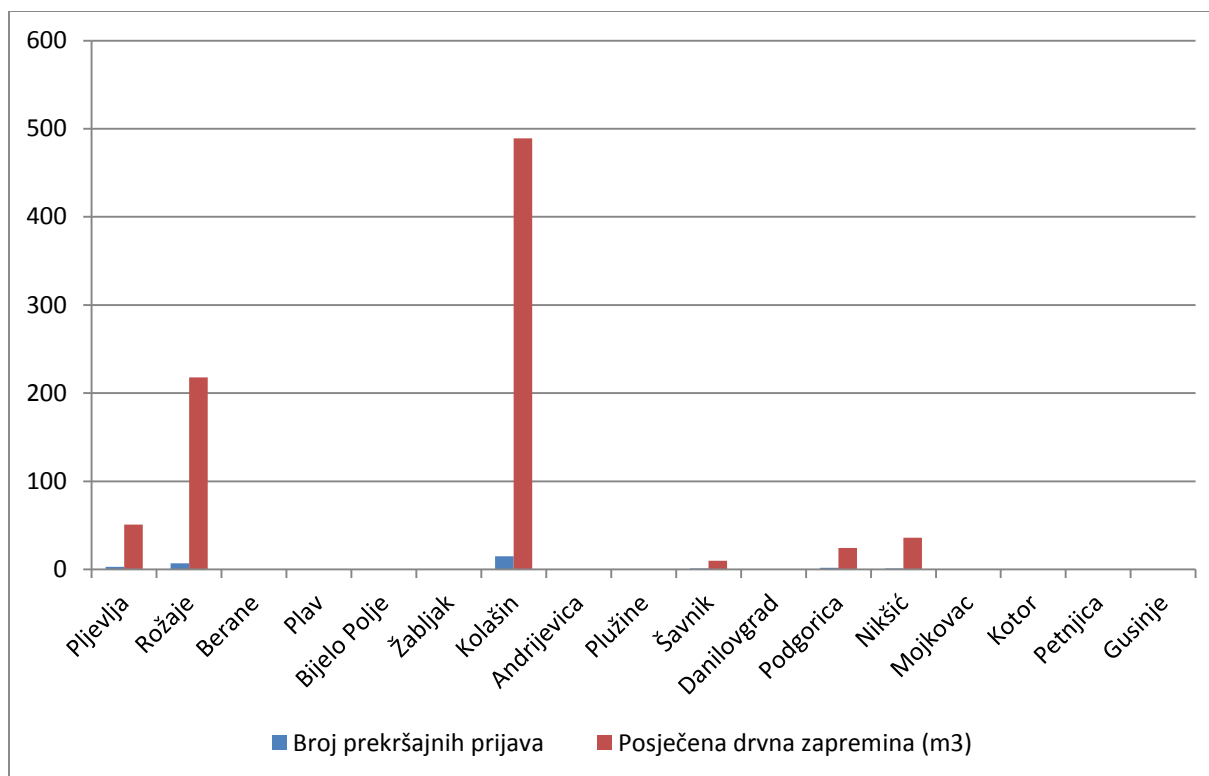
Područna jedinica	Uzurpacija (ha)	Prekršajne prijave
Pljevlja	0	0
Rožaje	0,14	4
Berane	0	0
Plav	0	0
Bijelo Polje	0	0
Žabljak	0	0
Kolašin	0	0
Andrijevica	0	0
Plužine	0	0
Šavnik	621.00	2
Danilovgrad	0	0
Podgorica	0	0
Nikšić	0	0
Mojkovac	0	0
Kotor	0	0
Petnjica	0	0
Gusinje	0	0
Ukupno	621.14	6

Bespravne sječe u šumama u privatnoj svojini u 2020. godini

Područna jedinica	Broj prekršajnih prijava	Posječena drvena zapremina (m ³)
Pljevlja	3	50.99
Rožaje	7	217.93
Berane	0	0
Plav	0	0
Bijelo Polje	0	0
Žabljak	0	0
Kolašin	15	488.92
Andrijevica	0	0
Plužine	0	0
Šavnik	1	10.00
Danilovgrad	0	0
Podgorica	2	24.26
Nikšić	1	36.00
Mojkovac	0	0
Kotor	0	0
Petnjica	0	0
Gusinje	0	0
Ukupno	29	828.10

III Doznaka sanitara i realizacija u 2020. godini

Područna jedinica	Ukupan broj doznačenih odjeljenja	Bruto doznačena drvena masa sanitara		
		Četinari m ³	Lišćari m ³	Ukupno m ³
Pljevlja	4	2561.00	3.00	2564.00
Rožaje	118	4266.09	567.20	4833.29
Berane	22	3756.08	0.00	3756.08
Plav	40	4791.93	0.00	4791.93
B.Polje	32	856.41	23.18	879.59
Žabljak	59	11950.00	0	11950.00
Kolašin	14	55.49	598.88	654.37
Andrijevica	17	329.70	34.56	364.26
Plužine	60	6753.00	8904.00	15657.00
Šavnik	11	349.47	151.81	501.28
Danilovgrad	5	93.00	142.00	235.00
Podgorica	1	0.00	497.95	497.95
Nikšić	12	269.54	356.05	625.59
Mojkovac	0	0	0	0
Kotor	0	0	0	0
Petnjica	0	0	0	0
Gusinje	3	24.31	25.41	49.72
Ukupno:	398	36056.02	11304.04	47360.06

Realizacija doznačenog sanitara u kontinuitetu kasni, posebno u dijelu koncesionog područja „Vektre Jakić“, gdje je trebalo da bude prioritet, što se direktno negativno odražava na zdravstveno stanje šuma. Posebno izražen primjer neblagovremenog uklanjanja sanitara jeste u gazdinskoj jedinici „Ljubišnja“ u područnoj jedinici Pljevlja. Nesprovođenje preventivnih mjera u proteklih 6 godina od pojave sušenja, a prije svega prioriternih sječa fiziološki oslabljenih stabala i uspostavljanja šumskog reda (naročito u gazdinskoj jedinici „Ljubišnja“), kao i neblagovremeno saniranje požarišta, osnovni su uzroci što su sastojine izložene gradaciji potkornjaka. Uzročnici abiotičkog porijekla (vjetar, snijeg, grad, grom i slično) i njihovo mehaničko dejstvo koje se manifestuje velikim brojem vjetroizvala, vjetroloma, snjegoizvala, snjegaloma, predstavljaju pogodno tlo za razvoj sekundarnih insekata kao što su u prvom redu potkornjaci i to veliki osmozubi smrčin potkornjak (*Ips typographus*) i šestozubi mali smrčin potkornjak (*Pityogenes chalcographus*). U bitne uzročnike abiotičkog porijekla, po ocjenama stručnih službi PJ Pljevlja, potrebno je posebno istaći uticaj aerozagađenja i raznih polutanata nastalih od uticaja TE „Pljevlja“, Rudnika uglja Pljevlja, Rudnika olova i cinka Gradir-Šula i dr, čije se djelovanje osjeća i na mnogo većoj razdaljini od samog izvora zagađivača.

Kompleksno i kontinuirano djelovanje ovih stresora abiotičkog porijekla utiče na imunitet biljaka, što ih predisponira za napad biotičkih faktora, a prije svih, ove dvije pomenute vrste potkornjaka, koje su se našle u gradaciji (prenamnoženju) i u sukcesiji nastavljaju proces sušenja, koji je naročito bio izražen na smrči i jeli u Gazdinskoj jedinici „Ljubišnja“.

Nesprovođenje redovnih sječa u planiranom obimu u posljednjem uređajnom polurazdoblju, kao i preventivnih mjera, a prije svega neblagovremenih prioriternih sječa fiziološki oslabljenih stabala i uspostavljanje šumskog reda, takođe su uzroci što su se sastojine ove gazdinske jedinice našle u gradaciji ove dvije vrste potkornjaka. U više odjeljenja sanitarnom doznakom i urgentnim sanitarnim sječama u 2019. i 2020. godini je posječeno oko 10.000 m³ dobrim dijelom propalog sanitarnog materijala. Monitoring, kao i nepovoljni prirodni uslovi za razvoj ovih štetočina su znatno uticali na smanjanje njihove masovnosti. Stanje je znatno sanirano i na ranije posjećenim žarištima zapaženo je podmlađivanje i prirodni način obnavljanja.

U cilju sprečavanja pojave širenja potkornjaka i daljeg ulančavanja štetočina i sušenja prioritetno će se vršiti doznaka novonastalog sanitara. Radove na sječi i izvozu drvnih sortimenata je potrebno izvoditi pažljivo bez oštećivanja okolnih zdravih stabala.

Čovjek svojim nehumanim odnosom prema šumi, a prije svega izazivanjem požara, bespravnom sječom, ostavljajući iza sebe neuredan šumski red, nekontrolisanim izvozom, oštećujući podmladak, nesvjesno stvara uslove za pojavu raznih štetočina.

Analizirajući uticaje svih negativnih činilaca, pa i način korišćenja šuma i sprovođenja smjernica gazdovanja od strane stručnih službi Uprave za šume, može se reći da je zdravstveno stanje šuma na prostoru Pljevalja ocijenjeno kao nezadovoljavajuće i stoga se u 2021. godini nakon raskida koncesionog ugovora sa „Vektrom Jakić“ moraju prevashodno sprovesti sanitarne mjere kako bi bio obezbijeđen održiv način gazdovanja tim šumama.

IV Praćenje zdravstvenog stanja šuma prema međunarodnom programu ICP Forests

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede zajedno sa Upravom za šume, Biotehničkim Fakultetom u Podgorici i Institutom za šumarstvo A.D. Podgorica sprovodi aktivnosti na Programu praćenja zdravstvenog stanja šuma u Evropi (ICP Forests Programme) predviđene za Nivo I. U toku 2020. godine ostvarene su sljedeće aktivnosti:

- Prikupljeni su podaci o vitalnosti i zdravstvenom stanju šuma na svih 49 bioindikacijskih tačaka;
- Podaci sa bioindikacijskih tačaka su obrađeni, spakovani u zahtijevane fajlove i uneseni u tehničku bazu podataka u ICP centru u Hamburgu;
- Izvršen je unos podataka u online bazu na serveru ICP.

Zapaženo je da su se kao najosjetljivije vrste lišćara pokazali obični grab i hrast kitnjak, gdje je polovina posmatranih stabala sa oštećenjem (obični grab i kitnjak sa oko 50 %), dok je kod bukve primijećeno 30 % stabala sa znakovima oštećenja.

Kod četinarara najmanje pojave oštećenja oko 20 % zabilježene su kod crnog bora. Kod smrče oštećenja su primijećena na 25%. Kao najosjetljivija se pokazala jela sa oko 50% stabala sa raznim stepenima oštećenja.

Kao najugroženije vrste zapažene su jela, hrast kitnjak i obični grab, dok sve ostale vrste šumskog drveća pokazuju zadovoljavajuću otpornost. Razlike se manifestuju posebno u odnosu na klimatske promjene koje predstavljaju okidač za različite stresore, koji ugrožavaju stabilnost i zdravstveno stanje šuma. Zbirno analizirani podaci pokazuju da je zdravstveno stanje šuma u Crnoj Gori još uvijek očuvano.

Smatramo da je pojavama sušenja šuma potrebno posvetiti više pažnje. Potrebno je primjenjivati pravilne uzgojne mjere, i podizati nove površine, ali i podizati kvalitet postojećih površina konverzijom ili supstitucijom vrsta. Posebno je značajno održavanje površina pod šumom zdravim uz pravilan monitoring.

Obzirom da je Crna Gora deklarirana kao ekološka država, koja se po šumovitosti nalazi u vrhu Evropskih zemalja, naše prirodno bogastvo šuma predstavlja najveći oslonac u borbi protiv klimatskih promjena i šume predstavljaju našu najbolju liniju odbrane protiv niza ekstremnih pojava. Šume stvaraju povoljnu mikroklimu, održavaju stabilnost vodnih tokova i spriječavaju pojave poplava, klizišta, mrazišta i nastanak jakih vetrova, tako da čuvajući šume čuvamo naše zdravlje i našu budućnost.

V Zaključci

Iz predmetne informacije se može konstatovati da je zdravstveno stanje šuma u Crnoj Gori u 2020. godini nije bilo na zadovoljavajućem nivou, ali i da vitalnost, dugoročna stabilnost i otpornost šuma nijesu ugroženi.

Konstatuje se da je obim evidentiranih i procesuiranih bespravnih sječa i drugih bespravnih aktivnosti niži u odnosu na prethodnu godinu, dok je u porastu broj podnesenih krivičnih prijava protiv počinitelaca bespravnih radnji u određenim područnim jedinicama. Generalno, za 2020. godinu se može konstatovati značajno postojanje bespravnih aktivnosti u šumarstvu.

Isto tako se može konstatovati da postoje dva značajna problema koji uslovljavaju hitnu reakciju nadležnih službi, korisnika šuma u državnoj svojini i vlasnika privatnih šuma, a odnose se na pojavu sušenja šuma na prostoru opštine Pljevlja, kao i na činjenicu da postoji značajan dio opožarenih šumskih površina na kojima nijesu sprovedene mjere sanacije do kraja.

Shodno tome, nameće se kao neophodno podrediti redovne mjere na gazdovanju šumama u područnoj jedinici Pljevlja sprovođenju sanitarnih mjera koje su u prethodnom periodu izostajale, a koje će unaprijediti zdravstveno stanje šuma, posebno na bivšem koncesionom području „Vektre Jakić“ Pljevlja.

Takođe, kroz sanacione mjere u šumama degradiranim šumskim požarima od 2012. godini do 2020. godine nije uklonjena značajna količina opožarene drvne mase. Procjenjuje se da se oko 20% šumskih sastojina u Crnoj Gori nalazi u raznim fazama degradacije, pa je prioritetan zadatak eliminisanje ključnih uzročnika degradacije.